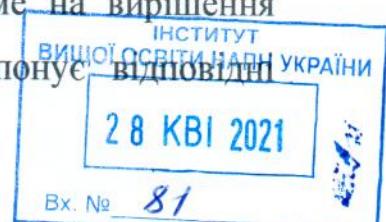

Голові спеціалізованої вченої ради Д 26.456.02
в Інституті вищої освіти Національної академії
педагогічних наук України,
доктору педагогічних наук, професору,
член-кореспонденту НАПН України
С.А. Калашніковій

ВІДГУК
офіційного опонента
на дисертаційне дослідження Ткаченко Вероніки Петрівни
«Підготовка керівників закладів освіти на основі компетентнісного
підходу: досвід Сполученого Королівства»,
представлене на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук
за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

Актуальність теми дисертації. У світлі реалізації освітніх реформ в Україні проблема підготовки управлінських кадрів у сфері освіти набуває особливого значення. Це визначається тим, що керівник закладу освіти перебуває під впливом таких чинників, як модернізація та гармонізація законодавства в контексті євроінтеграції, зростання суспільних вимог до закладів освіти, зміна потреб замовників і споживачів освітніх послуг, динамічне посилення міжнародної конкуренції закладів освіти тощо.

В цьому контексті особливого значення набуває якість освіти, що безпосередньо пов'язана з підготовкою управлінців у сфері освіти, що вимагає запровадження сучасних підходів до управління з урахуванням процесів євроінтеграції та інтернаціоналізації і потребує визначення актуальних компетентностей сучасного управлінця, принципів, підходів, організації їх набуття в системі вищої освіти. Тому актуальним є використання в Україні зарубіжного досвіду вирішення цієї проблеми. За малодослідженості у вітчизняній педагогічній науці питання системної підготовки керівників у сфері освіти, дисертаційна робота Ткаченко В.І. спрямована саме на вирішення цього актуального питання сучасної вищої освіти і пропонує відповідні

концептуальні засади й рекомендації щодо розвитку підготовки керівників закладів освіти України - на основі вивчення системної підготовки керівників закладів освіти у Сполученому Королівстві.

Дисертаційна робота виконана у межах науково-дослідних робіт Інституту вищої освіти НАПН України за темами «Автономія та врядування у вищій освіті» (номер державної реєстрації 0113U003102) та «Світоглядні пріоритети гуманізації вищої освіти» (номер державної реєстрації 0115U002182).

Тому заявлене дослідження «Підготовка керівників закладів освіти на основі компетентнісного підходу: досвід Сполученого Королівства» є актуальним та перспективним.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, підтверджується результатами дослідження, здійсненого дисертанткою, і в цілому не викликає сумніву.

Наукові положення, висунуті в даній роботі, базуються на аналізі сучасних міжнародних підходів до підготовки керівників у сфері освіти. Обґрунтованою і логічною є структура дисертації, що містить вступ, три розділи, висновки до розділів, загальні висновки, список використаних джерел та додатки.

Зміст кожного розділу підпорядковано меті й завданням дослідження, а підсумками є наукові висновки. Додатки ґрунтовно доповнюють матеріал основної частини праці. Дисертантка на високому науковому рівні обґрунтувала вибір теми, визначила мету, завдання, методи дослідження.

Об'єкт і предмет дослідження відповідають його меті та завданням. Об'єктом дослідження у дисертаційній роботі визначено підготовку керівників закладів освіти, а його предметом – підготовку керівників закладів освіти на основі компетентнісного підходу в Сполученому Королівстві. Мета цього

дослідження полягає у визначенні теоретичних зasad підготовки керівників закладів освіти на основі компетентнісного підходу у Сполученому Королівстві та розробці концептуальних зasad такої підготовки для запровадження в системі вищої освіти України.

Дисертанткою визначено п'ять основних завдань, що реалізовувались на різних етапах наукового пошуку. Для їх здійснення використовувався комплекс взаємопов'язаних дослідницьких методів (аналіз, узагальнення, систематизація, порівняльний аналіз, абстрактно-логічний, моделювання тощо).

На основі системного дослідження проблеми підготовки керівників закладів освіти у дисертації визначено тенденції, принципи, підходи й особливості підготовки керівників закладів освіти у Сполученому Королівстві. Обґрунтованість та достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, забезпечується кількома чинниками: широкою різноманітністю опрацьованих вітчизняних і зарубіжних джерел та апробацією результатів дослідження на наукових і науково-практических конференціях.

Достовірність і новизна висновків і рекомендацій відповідають конкретним завданням дослідження, забезпечуються обґрунтованістю його вихідних положень; використанням значної бази наукових джерел (274 найменування), у тому числі 131 джерело іноземною мовою; застосуванням комплексу методів, що відповідають об'єкту, предмету, меті та завданням дослідження. Варто відзначити наступні результати, що мають вагому наукову новизну.

По-перше, заслуговують уваги обґрунтовані тенденція (розширення освітнього контенту вузькопрофільних магістерських програм з підготовки керівників закладів середньої освіти у Сполученому Королівстві та зосередження на розвитку загальних компетентностей управлінців, зокрема лідерства і стратегічного планування) та особливості підготовки керівників закладів освіти у Сполученому Королівстві (стандартизація професійної

діяльності керівників закладів середньої освіти – наявність Стандартів для директорів шкіл у Англії, Шотландії, Північній Ірландії та Уельсі; практична зорієнтованість магістерських програм підготовки керівників шкіл відповідно до Стандартів), а також визначені основні компетентності керівників закладів вищої, професійної та середньої освіти на основі досвіду Сполученого Королівства.

По-друге, дисертацією розроблено та обґрунтовано модель підготовки керівників закладів середньої освіти й концептуальні засади підготовки керівників закладів вищої та професійної освіти. Для цього використано досвід Сполученого Королівства (аналіз змісту тренінгових програм для керівників закладів вищої та професійної освіти, нормативних документів щодо стандартів для директорів шкіл, що діють в Англії, Шотландії, Північній Ірландії, Уельсі та змісту програм підготовки управлінців у сфері освіти в університетах Сполученого Королівства).

По-третє, сформульовано рекомендації щодо розвитку підготовки керівників закладів освіти України на основі досвіду Сполученого Королівства на національному та інституційному рівнях.

Вважаємо, що елементи наукової новизни, представлені у дисертації, мають достатній рівень новизни та достовірності.

Повнота викладу наукових положень в опублікованих працях. Основні положення, висновки й попередні результати дослідження оприлюднено в 11 наукових працях, з яких 5 одноосібних статей – у наукових фахових виданнях України з педагогічних наук, 2 статті апробаційного характеру (з них 1 – у міжнародному виданні) та 4 публікації, що додатково відображають результати наукового дослідження. Зазначені публікації повною мірою висвітлюють основні наукові положення дисертації. Результати дисертаційного дослідження мають практичне значення, їх впроваджено у діяльність закладів вищої освіти України, про що свідчать відповідні довідки.

Зауваження щодо змісту дисертації. Оцінюючи загалом позитивно дисертацію Ткаченко Вероніки Петрівни, вважаємо за необхідне висловити деякі зауваження та побажання.

1. У пункті 2.3 «Особливості, тенденції та принципи підготовки керівників закладів освіти в університетах Сполученого Королівства» дисертації представлено порівняння магістерських програм з підготовки керівників закладів середньої освіти у Сполученому Королівстві станом на 2014 та 2020 рр. На нашу думку, дисертаційна робота виграла б, якби було представлено і динаміку змін у такій підготовці протягом усього періоду дослідження.

2. У пункті 2.2 «Система підготовки керівників закладів освіти в університетах Сполученого Королівства» дисертаційного дослідження представлено досвід Сполученого Королівства, зокрема, у підвищенні кваліфікації керівників закладів середньої освіти за курсами, що розроблені акредитованими організаціями у межах програми «Національна професійна кваліфікація для директорів». Ці організації розподілено за регіональним підходом, який відрізняється від регіонального розподілу університетів, що пропонують магістерські програми для підготовки керівників закладів середньої освіти. Варто було б пояснити таку особливість.

3. У пункті 3.2 дисертації доцільним і логічним видається надання детального опису моделі підготовки керівників закладів середньої освіти у системі вищої освіти України після представлення схематичного зображення цієї моделі.

4. Також робота не позбавлена стилістичних і технічних огріхів і неточностей.

Проте зазначені зауваження щодо змісту окремих наукових положень та їх дискусійності не знижують в цілому позитивної оцінки дисертації.

Висновок про відповідність дисертації встановленим вимогам.

Враховуючи актуальність теми дисертації Ткаченко В.П. «Підготовка керівників закладів освіти на основі компетентнісного підходу: досвід Сполученого Королівства», наукову новизну отриманих результатів та їхню практичну значущість, а також відповідність репрезентованої дисертаційної роботи вимогам пунктів 9, 11, 12, 13 «Порядку присудження наукових ступенів» (затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 р. № 567) щодо кандидатських дисертацій, вважаємо що її автор Ткаченко Вероніка Петрівна заслуговує присудження їй наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Офіційний опонент:

кандидат педагогічних наук, доцент,

завідувачка кафедри Школа соціальної роботи
імені професора Володимира Полтавця

Національного університету «Києво-Могилянська академія»

 О.М. Бойко

